

УДК 338.24:004(075.8)

І. Струтинська, канд. екон. наук, Г. Козбур

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСНОВНІ СТИМУЛИ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

I. Strutyńska, Ph.D, H. Kozbur

BASIC PERFORMANCE OF DIGITAL TRANSFORMATIONS SMALL AND MEDIUM BUSINESS OF UKRAINE

Цифрові технології стали базою для створення нових продуктів, цінностей, властивостей та, відповідно, основою отримання конкурентних переваг на більшості ринків. На сьогодні відбувається «цифровий перехід» від свого роду «аналогових» систем та процесів індустріальної економіки та інформаційного суспільства до «цифрової» економіки та «цифрового» суспільства. Така трансформація приводить до появи нових, унікальних систем і процесів, що складають їх нову ціннісну сутність (наприклад Uber, Airbnb, цифровий банкінг і т. д.). До цифрових трансформацій схильні більшість звичних для громадян видів діяльності.

Вітчизняним бізнес-структурам притаманний величезний потенціал у напрямку цифрової трансформації, компанії відкриті до нового, підприємці шукають нові бізнес-можливості. Особливий інтерес представляють підприємства малого та середнього бізнесу. Адаптація до викликів ринку і побудова конкурентоспроможної моделі бізнесу в цих компаніях відбувається значно швидше, ніж у гігантів – визнаних лідерів у галузях, оскільки це є питанням виживання в умовах ринку.

Цифрова трансформація це перетворення бізнесу шляхом перегляду бізнес-стратегії або цифрової стратегії, моделей, операцій, продуктів, маркетингового підходу, цілей тощо, шляхом застосування цифрових технологій.

Перетворення – це завжди можливості, виклики та проблеми. Саме тому, плануючи проведення цифрових перетворень, організації повинні враховувати усі бар'єри та виклики, з якими їм прийдеться зіткнутися. Такі радикальні перетворення вимагають від людей нових знань, навичок та ефективної адаптації.

Тому метою нашої роботи є розкриття змісту та спроба структурування основних зовнішніх та внутрішніх передумов та стимулів для цифрової трансформації вітчизняних бізнес-структур.

Перша передумова зовнішнього рівня, що спричинила значні виклики для цифрової трансформації вітчизняних бізнес-структур «Розвиток та перехід світової економіки до Епохи Індустрії 4.0». Впровадження цифрової економіки в Україні «глобалізує» малий та середній бізнес, відкриваючи нові перспективи для розвитку. Українські компанії можуть інтегруватися до міжнародних мереж доданої вартості, нарощувати обсяги експорту та виробництва продукції, покращувати якість товарів та послуг, моментально реагувати на потреби ринку, ставати більш конкурентоспроможними.

Економіка України перебуває на етапі завершення третьої цифрової революції (Industry 3.0). Її характерні риси – розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, автоматизація та роботизація виробничих процесів, цифровізація усіх сфер діяльності бізнес-структур.

Характерними ж рисами Індустрії 4.0 є повністю автоматизовані виробництва з керуванням в режимі реального часу, з можливістю реагування на зовнішні умови. Кіберфізичні системи створюють віртуальні копії об'єктів фізичного світу, контролюють фізичні процеси і приймають децентралізовані рішення. Вони здатні об'єднуватися в одну мережу, взаємодіяти в режимі реального часу,

самоналагоджуватися і самонавчатися. Важливу роль відіграють інтернет-технології, що забезпечують комунікації між персоналом та машинами.

Виявлення взаємозв'язків Індустрій 3.0 та 4.0, їх проявів за значущості дасть можливість виробити стратегію для переходу та інтеграції вітчизняного бізнесу до впровадження технологій Індустрії 4.0. Аналіз характеристик двох індустрій показує, що перехід до Індустрії 4.0 неможливий без виконання основних засад і вимог Індустрії 3.0.

Друга передумова зовнішнього рівня, що стимулює до цифрової трансформації вітчизняних бізнес-структур «Цифровий порядок денний Європи 2020 (Digital Agenda for Europe 2020)». «Цифровий порядок денний для Європи 2020» («Digital agenda for Europe 2020») – документ, що відображає один із стратегічних орієнтирів розвитку Європи у рамках стратегії «Європа 2020» та містить перелік із 100 конкретних дій і визначає європейську стратегію для розквіту цифрової економіки у 2020 році.

Документ був частково модифікований, адже у 2015 році деякі країни стали переглядати і актуалізувати основні цілі цифрової трансформації. Технологічні зміни одночасно надавали нові можливості для ефективного розвитку бізнесу та загалом економічної системи країни. У цей період громадяни і підприємства ЄС відчували усі недоліки відокремленого розвитку цифрових економік і цифрових ринків країн ЄС, оскільки часто стикалися з бар'єрами при використанні онлайн-інструментів і послуг. Саме тому 6 травня 2015 року у рамках Цифрового порядку ЄС була розроблена стратегія Єдиного цифрового ринку (Digital Single Market), що означало інтеграцію 28 національних цифрових ринків країн ЄС у єдиний цифровий простір.

Що ж відбувалося у даний час (2015-2018 роки) з українським бізнесом та економікою в цілому?

Перша передумова внутрішнього рівня, що спричинила значні стимули для цифрової трансформації вітчизняних бізнес-структур «Цифровий розвиток окремих бізнес-структур». Найбільш активні гравці, а саме ІТ-компанії та Агрохолдинги, що працюють з іноземним капіталом, почали самостійно трансформувати власні бізнес-моделі, беручи за основу світовий досвід та тенденції технологічного розвитку країн світу. Однак при позитивних зрушеннях бізнес стикався із багатьма перешкодами, спричиненими як неготовністю нашої економіки до цифрових трансформацій, так відсутністю законодавчої, технічної та ін. інфраструктури.

Друга передумова внутрішнього рівня, що спричинила значні виклики для цифрової трансформації – «Цифрова адженда України – 2020»). У 2016 році світові лідери «цифрового» ринку - Cisco, IBM, Intel, Oracle, Deloitte, SAP, Ericsson, MasterCard, Vodafone, Kyivstar, Lifecell, International Data Corporation, вітчизняні консультанти та експерти, підтримані Міністерством економічного розвитку та торгівлі та ГО «ХайТек Офіс», розробили «Цифровий порядок денний України 2020», - документ, який визначає ключові напрямки, першочергові сфери, ініціативи та проекти «цифровізації» України на найближчі 3 роки. Даний документ став внутрішнім драйвером цифрової трансформації бізнесу та економіки України.

Проте довгоочікувану «Концепцію цифрової економіки та суспільства на 2018-2020 роки» КМУ затвердив лише у січні 2018 року. Станом на сьогодні, багато із запланованих завдань не вдалося зреалізувати, саме тому їх виконання відтерміновано до виконання у 2019-2020 роках.